

Free 24/7

Free 24/7 support 24/7

891.815

R-62

NOV 2011

Վ. ԲԻԱՆԿԻ

ՄՐՋՆԻԿԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

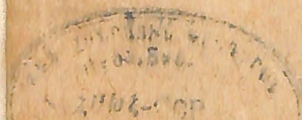

ՆԿԱՐՆԵՐԸ Վ. ՏԱՄԲԻՆԻ
ԹԱՐԳՄ. Ն. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

891.71Կ

Բ-62

ՀԽՍՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1936

Մըջնիկը բարձրացավ կեչու վրա, հասավ գագաթին՝ նայեց ցած՝ գետնին, տեսավ վոր իր հարազատ մըջնոցը հազիվ հազ է յերևում:

Մըջնիկը նստեց տերևի վրա և մտածեց. «Քիչ կհանգստանամ, կիջնեմ»:

Չէ՞ վոր մըջյուկների որենքները շատ խիստ են. հենց վոր արեն սկսում է մայր մտնել, բոլորը տուն են վազում: Արևը վոր մայր մտավ, բոլոր յեւթ ու մուտքերը փակում են ու քնում: Իսկ ով ուշացավ՝ ուշացավ, թեկուզ դուրսը քնի:

Արեն արդեն դեպի անտառն եր իջնում:

Մըջնիկը, տերևի վրա նստած, մտածում եր. «Վոչինչ, կհասնեմ. չէ՞ վոր իջնելը հեշտ է, արագ կիջնեմ»:

Իսկ տերևը վատ տերև եր. դեղին, չոր: Քամին փչեց ու ճյուղից պոկեց:

Թռչում եր տերևն անտառի, գետի, գյուղի վրայով:

Թռչում եր մըջնիկը տերևի վրա նստած, որորվում եր, վախից լեղին ճաքել եր:

Քամին տերևը տարավ գյուղի յետեւում գտնվող մարգագետինը և ցած գցեց: Տերևն ընկավ քարի վրա, մըջնիկի վրաները վիրավորվեցին:

Պառկել եր մըջնիկը և մտածում եր. «Յես կորա: Ել տուն հասնել չեմ կարող: Չորս կողմը հարթ ե: Յեթե առողջ լինեյի, իսկույն կվազեյի, բայց վրաներս ցավում են»:

Մըջնիկը նայեց, տեսավ, վոր կողքին պառկած է հողաչափ-թրթուրը: Ճիճու յե, վոր ճիճու յե, միայն առջեվից ել վրաներ ունի, յետեվից եր:

Մըջնիկն ասաց.

— Հողաչափ, այ հողաչափ, ինձ տուն տար: Վոտներս ցավում են:

— Իսկ չե՞ս խայթի:

— Վո՛չ, չեմ խայթի:

— Դե, նստիր, տանեմ:

Մըջնիկը մագլցեց հողաչափի մեջքի վրա: Հողաչափը մարմինն աղեղի նման լա-
րեց, յետևի վոտները դրեց առջևի վոտ-
ների, պոչն ել գլխի մոտ: Հետո հանկարծ
հասակովը մին կանգնեց և փայտի նման
պառկեց գետնին: Գետնի վրա իր հասակը
չափեց ու ելի վոլորվեց: Այդպես ել գետինը
չափելով, չափելով, գնաց: Մըջնիկը մին դե-
պի գետնին եր թռչում, մին դեպի յերկինքը,
մին գլուխը դեպի ցած, մին դեպի վերև:
— Ել չեմ կարող, — բղավեց, — կանգնիր,
թե չե կկծեմ:

Հողաչափը կանգնեց, գետնի վրա ձգվեց:
Մըջնիկը, հազիվ շունչ քաշելով, իջավ:

Նայեց, տեսավ առջևին մի մարգագետին
կա, մարգագետնի վրա ել՝ հնձված խոտ: Իսկ
մարգագետնով խոտհար-սարդն է քայ-
լում. վոտներն ինչպես վոտնափայտեր,
գլուխն ել վոտների արանքում տատան-
վում է:

— Սարդ, այ սարդ, ինձ տուն տար:
Վոտներս ցավում են:

— Ի՞նչ կա վոր, նստիր, կտանեմ:

Մըջնիկը սարդի վոտով բարձրացավ
մինչև ծունկը, ծնկնից ել իջավ մեջքի
վրա. խոտհարի ծնկները մեջքից վեր
եյին ցցված:

Սարդն սկսեց իր վոտնափայտերը շար-
ժել — մի վոտն այստեղ է, մյուսն այն-
տեղ, ութ վոտ ունի, կարծես ճաղեր լինեն:
Մըջնիկի աչքը շաղվեց. իսկ սարդն արագ
չեր գնում, փորը գետնին եր քսում: Այս-

պիսի ճանապարհորդութիւնից մըջնիկը
ձանձրացաւ: Քիչ մնաց, վոր սարդին կծի:
Այդ ժամանակ, բարեբախտաբար, հարթ ճա-
նապարհը դուրս յեկան: Սարդը կանգնեց:

— Իջիր, — ասում է: — Ահա գնալու կ-
բզեզն է վազում: Նա ինձանից կայտառ է:
Մըջնիկն իջավ:

— Բզեզ, այ բզեզ, ինձ տուն տար: Վրոտ-
ներս ցավում են:

— Նստիր, կտանեմ:

Հենց վոր մըջնիկը մագլցեց բզեզի մեջ-
քի վրա, բզեզն սկսեց վազել: Բզեզի վրոտ-
ները ձիւ վոտների նման համաչափ են:
Վազում էր վեց վոտնանի ձին ու վազում:
Թափ չեր տալիս, կարծես ողով էր թռչում:

Մի ակնթարթում կարտոֆիլի դաշտը
հասավ:

— Դէ, հիմա իջիր, — ասաց բզեզը, — իմ
վոտները կարտոֆիլի մարգերի վրայով
ցատկել չեն կարող: Ուրիշ ձի գտիր:

Մըջնիկն իջավ:

Կարտոֆիլի ցողունները մըջնիկի հա-
մար խիտ անտառ է: Առողջ վոտներով էլ
մի ամբողջ որ պետք էր վազել, իսկ արևն
արդեն իջել էր:

Հանկարծ մըջնիկը լսեց, վոր մեկը ծով-
ծրվում է:

— Դէ, մըջնիկ, մեջքիս նստիր, տանեմ:

Մըջնիկը յետ նայեց, տեսավ կողքին
կանգնած է լվիկ-բզեզիկը: Գետնի վրա
հազիվ է յերեվում:

— Ախր դու պատիկ ես, ինձ վճնց կտա-
նես:

— Իսկ դու մեծ ես: Նստիր, ասում էմ:

Մըջնիկը մի կերպ տեղավորվեց լվիկ-
բզեզիկի մեջքի վրա: Միայն վոտները տե-
ղավորվեցին:

— Բարձրացար:

— Բարձրացա:

— Վոր բարձրացար, պինդ կաց:

Լվիկ-բղեղիկն իր յետևի հաստիկ վառ-
ները փորի տակը բաշեց, իսկ այդ վառ-
ները ծալովի գոպանակի նման են, և
չըլթ, վառները պարզեց: Նայիր, արդեն
մարդի մեջ նստած ե: Չըլթ, — մյուս մար-
դը: Չըլթ՝ յերրորդը:

Այդպես վաղ թանջարանացում, մինչև զ
ցանկապատը, չըլթ չըլթացրեց:

Մըջնիկը հարցրեց.

— Իսկ ցանկապատի վրայով կարող ես
ցատկեր:

— Ցանկապատի վրայով ցատկել չեմ
կարող, շատ ե բարձր: Խնդրիր մորեխին:
Մորեխը կարող ե:

— Մորեխ, այ մորեխ, ինձ տուն տար,
վառներս ցավում են:

— Նստիր ծոծրակիս:

Մըջնիկը նստեց մորեխի ծոծրակին:

Մորեխն իր յետևի յերկար վառները
ծալեց, ապա ուղղեց և գնդակի նման ողի
միջով թռավ: Թեվերը չըլթալով տարածվե-
ցին, մըջնիկին ցանկապատից անց կացրին
և կամաց դրին գետին:

— Դե, հասանք, — ասաց մորեխը:

Մըջնիկը տեսավ, վոր իր առաջին մի
գետ կա. մի տարի ել վոր լողաս, ափին
չես հասնի:

Իսկ արեն իջնում եր ու իջնում:

Մորեխն ասաց.

— Դետի վրայով թռչել չեմ կարող, շատ
ե լայն: Մի սպասիր, ջրաչափին ձայն տամ,
նա բեզ անց կկացնի:

Իր լեզվով ջրաչափին կանչեց: Մին ել
տեսան ջրի միջով վառներ ունեցող մի նա-
վակ ե լողում:

Մոտեցավ:

Տեսան, վոր նավակ չե, ջրաչափն ե:
— Զրաչափ, ա՛յ ջրաչափ, ինձ տար տուն,
վոտներս ցավում են:

— Լավ, նստիր, կտանեմ:

Մըջնիկը նստեց: Զրաչափը ցատկեց և
սկսեց ջրի վրա քայլել աճյալես, ինչպես
ցամաքի վրա:

Իսկ արեւը բորբոքվին իջել եր:

— Մի քիչ արագ գնա, — խնդրեց մըրջ-
նիկը, — թե չե ինձ տուն չեն թողնի:

— Կարելի չե և արագ գնալ, — պատաս-
խանեց ջրաչափը:

Մին ել վոր չափ չընկած: Վոտներով
հուպ տվեց, հուպ տվեց և ջրի վրայով սա-
հեց: Շուտով մյուս ափին հասավ:

— Իսկ գետնի վրայով չե՞ս կարող գը-
նալ, — հարցրեց մըջնիկը:

— Գետնի վրայով ինձ համար դժվար
կլինի. վոտներս չեն բռնի: Նայիր, առջե-
վիդ անտառ ե: Քեզ համար ուրիշ ձի գը-
տիր:

Մըջնիկը նայեց, տեսավ, վոր գետի մոտ
բարձր անտառ ե, մինչև յերկինքը: Արևն
ել անտառի յետևն ե մտել:

Չե, տուն հասնել չի կարող:

— Նայիր, ասաց ջրաչափը, — ահա քեզ
համար մի ձի յե գալիս:

Մըջնիկը տեսավ, վոր սողալով գալիս
ե մայիսյան բզեզը, ծանր, անշնորհք բզե-
զը: Այդպիսի ձիով կարո՞ղ ես հեռու գնալ:

Այնուամենայնիվ ջրաչափի խոսքը լսեց:
— Բզեզ, ա՛յ բզեզ, ինձ տուն տար: Վոտ-
ներս ցավում են:

— Իսկ դու վորտե՞ղ ես ապրում:

— Անտառի յետեվում, գտնվող մըջնո-
ցում:

— Հեռու յե... Բայց դե թե՛ս անենք, նըս-
տիր, կտանեմ:

Մըջնիկը բզեզի կոշտ կողքից վեր սողաց:

— Նստեցի՞ր:

— Նստեցի:

— Իսկ վորանց նստեցիր:

— Մեջքիդ:

— Հիմար: Գլխիս նստիր:

Մըջնիկը նստեց բզեզի գլխին: Յեւ լավ արավ, վոր մեջքին չմնաց. բզեզն իր մեջքը յերկու մաս արավ, յերկու կոշտ թևերը բարձրացրեց: Բզեզի թեվերը կարծես թե շուռ տված տաշտ լինեն, իսկ նրանց տակից սւրիշ թևեր են դուրս գալիս — բարակ, թափանցիկ, վերևի թևերից ավելի լայն ու յերկար:

Բզեզն սկսեց հեռւ, ուռչել — ու՛՛՛՛՛՛՛՛, ու՛՛՛՛՛՛՛՛, ու՛՛՛՛՛՛՛՛:

— Հորեղբայր, սիրելի հորեղբայր, շուտ արա, շուտ արա, — խնդրեց մըջնիկը:

Բզեզը չպատասխանեց, շարունակեց հե՛՛՛՛՛՛՛՛ վալ:

— Ո՛՛՛՛՛՛՛՛, ու՛՛՛՛՛՛՛՛, ու՛՛՛՛՛՛՛՛:

Հանկարծ բարակ թևերը դողդողացին, աշխատեցին — ժժժ, տո՛ււկ, տո՛ււկ, տո՛ււկ և բզեզն ողբ բարձրացավ:

Մըջնիկը վերևից տեսավ, վոր արևի ծայրը գետնին է դիպել:

Բզեզն այնպես եր սրանում, վոր մըրջնիկի շունչը կտրվում եր — ժժժ, տո՛ււկ, տո՛ււկ, տո՛ււկ: Գնդակի նման ողբ ծակելով անցնում եր:

Անտառն անհայտացավ:

Ահա և ծանոթ կեչին, մըջնոցն ել տակին:

Կեչու կատարին հասնելով, բզեզը մոտորը կանգնեցրեց և ճյուղի վրա նստեց:

— Հորեղբայր, սիրելի հորեղբայր — խընդրեց մըջնիկը, — բա ինչպէս ցած իջնեմ: Ձե՛ վոր վտանքս ցավում են:

Բզեզն իր բարակ թեփերը ծալեց, դրեց մեջքին, վերևից կոշտ տաշտակներով ծածկեց, բարակ թևերի ծայրերը կանոնավոր կերպով տաշտակի տակ դրեց:

Հետո մտածեց ու ասաց:

— Չգիտեմ, թե ինչպես ցած իջնես: Յես մըջնոցի մոտ չեմ գնա, շատ պինդ էք կըծում դուք: Գնա, ինչպես կարող ես:

Մըջնիկը ցած նայեց, տեսավ, վոր ծառի տակ իր հարազատ տունն է: Նայեց արևին, տեսավ, վոր մի գոտիաչափ գեանի մեջն է մտել:

Շուրջը նայեց, տեսավ միայն ճյուղեր ու տերևներ, տերևներ ու ճյուղեր: «Տուն չեմ հասնի», մտածեց մըջնիկը:

Հանկարծ տեսավ իր կողքի տերևի վրա մի թրթուր է նստած: Իրենից մետաքսե թել է հանում, քաշում, ճյուղին փաթաթում:

— Թրթուր, այ թրթուր, ինձ իջեցրու, վոր գնամ տուն: Մի րոպե ել վոր ուշանամ, ներս չեն թողնի: Գիշերը դու րաբ կմնամ:

— Կորի՛ր: Տեսնում ես, վոր գործ եմ անում: Թել եմ մանում:

— Բոլորն ինձ խղճացին: Վոչ վոք ինձ չվճարեց: Ի՞նչ անալիսն ես:

Չհամբերեց մըջնիկը, վրա ընկավ, թրթուրին կծեց:

Թրթուրը յերկյուղից թաթիկները կուշածեց, տերևից գլորվեց, ցած ընկավ: Իսկ մըջնիկն ամուր կախվել էր նրանից:

Հանկարծ վերևից մի բան նրանց քաշեց:

Յե՛վ յերկուսով ուրորվում էին մետաքսե թելի վրա, վորի ծայրը փաթաթված էր ճյուղին: Իսկ թելը քանի գնում յերկարանում էր, գուրս էր գալիս թրթուրի փորիկից ու յերկարանում, չեր կտրվում:

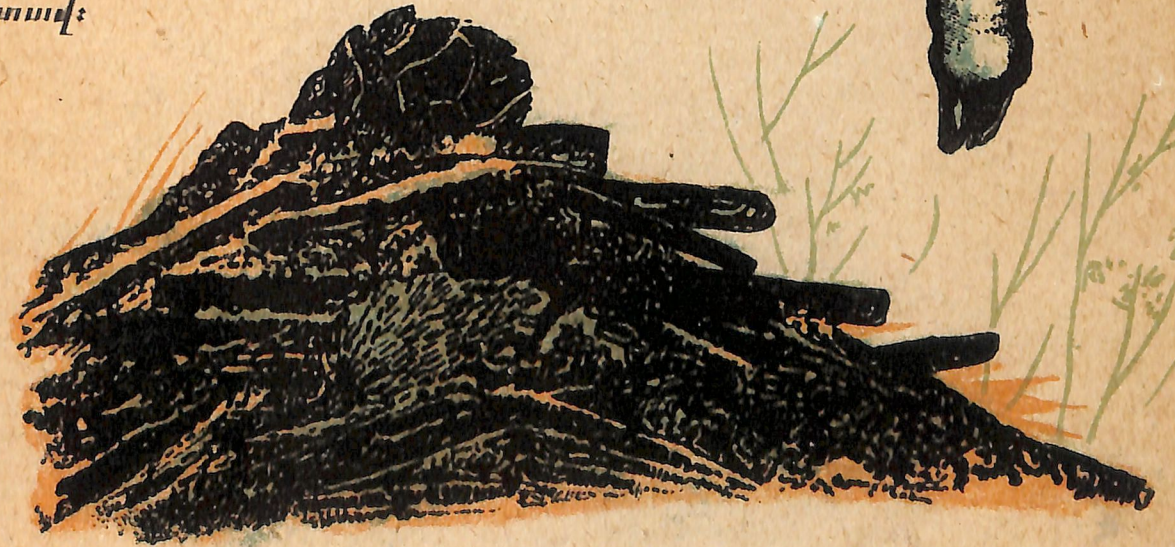
Թրթուրն ու մըջնիկն իջնում էին ու իջնում:

Իսկ ներքևում, մըջնոցում, մըջյուններն իրարանցման մեջ են. յեղբերն ու մուտքերը փակում են:

Բոլորը փակել էին, միայն մի մուտք էր մնում:

Մըջնիկը թրթուրի վրայից ցած թռավ և տուն մտավ:

Հենց այդ ժամանակ ել արևը մայր մտավ:

ԳԻՆԸ 50 Կ.

В. БИАНКИ
ПРИКЛЮЧЕНИЯ МУРАВЬЯ
ГИЗ ССР АРМЕНИИ, ЕРЕВАН, 1936 г.

Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Գասպարյան
Սրբագրիչ՝ Ա. Արզումանյան

Դրավիտի լիազոր Ա.—1124, հասցևակ. 3830, պատկեր 1012, տիպո 4000
Պետհրատի տպարան, Յերեվան, II Դռունի, 4

<< Ազգային գրադարան
NL0383540

